

TEADUS- JA ARENDUSTEGEVUS NING INNOVATSIOON RÕIVA- JA TEKSTIILITÖÖSTUSES

Eesti Rõiva- ja Tekstiiliit
Estonian Clothing and Textile Association
September 2004

This document has been produced with the financial support of the European Community's programme. The views expressed herein are those of ECTA and can therefore in no way be taken to reflect the official opinion of the European Commission.

© Eesti Rõiva- ja Tekstiiliit

Tartu mnt 63, 10115 Tallinn

Tel 611 5567

Faks 611 5568

E-post: info@textile.ee

<http://www.textile.ee>

TEADUS- JA ARENDUSTEGEVUS NING INNOVATSIOON RÕIVA- JA TEKSTIILITÖÖSTUSES

1. Üldist

Euroopa Liidu laienemisega on Eesti rõiva- ja tekstiilitööstusest saanud Euroopa rõiva- ja tekstiilitööstuse üks osa. Esimestel aastatel pärast laienemist peetakse võimalikuks, et paindlikkus ja turulähedus on need võtmesõnad, mis aitavad uute liikmesriikide rõiva- ja tekstiilitööstustel püsida konkurentsivõimelistena. Oluline osa konkurentsivõime säilitamisel on tootlikkuse suurendamisel. Aga ka uurimis- ja arendustegevuse ning innovatsiooni suurendamisel tööstuses. Tulevikus hakkab Euroopa rõiva- ja tekstiilisektor järjest olulisemalt sõltuma tööstuse innovatsioonilisest oskusest.

Valitsuse Euroopa Liidu poliitika 2004-2006 kohaselt on samuti üheks prioriteetseks valdkonnaks Euroopa teadus- ja innovatsiooniruumi arendamine.

Eesti soovib kiirendada Euroopa teadusruumi väljaarendamist, osaledes ELi liikmesriikide ja Euroopa Komisjoni teadus- ja arendustegevuse ning innovatsioonipoliitika avatud koordineerimisprotsessis. Eesti toetab algatusi, mis on suunatud rahvusvahelistelt konkurentsivõimelise teadus- ja arendustegevuse, inimressursi ja infrastruktuuri väljaarendamisele. Sellega seoses toetatakse ELi teadus- ja arendustegevuse tegevuskavas ette nähtud finantseerimise kasvu 3%-ni SKP-st aastas ning meetmeid, mis motiveerivad erasektorit suurendama investeringuid teadus- ja arendustegevusse ning tõstavad võimet võtta kiiresti kasutusele uusi tehnoloogiaid.

Samuti peab Eesti vajalikuks koostöösidemete tugevdamist ettevõtete ning ülikoolide ja teadusasutuste vahel ning toetab selle eesmärgi täitmiseks suunatud tegevusi. Peetakse oluliseks soodustada ELi riikide ning ELi ja kolmandate riikide vahelist teadustöötajate mobiilsust, mis aitab kaasa ELi ühtse haridusruumi loomisele ning omab positiivset mõju konkurentsivõime tõstmiseks. Eesti peab vajalikuks mahukamate ELi investeringute suunamist kõrgharidusse ja uurimustöösse, mis on seotud Euroopa strateegiliste eesmärkidega, aitavad kaasa Euroopa teadustegevuse struktuursete probleemide lahendamisele ning parandavad ettevõtluskeskkonda.

Valitsuse Euroopa Liidu poliitika 2004–2006: <https://www.riigiteataja.ee/ert/act.jsp?id=762541>

2. Euroopa Liidu 6. teadusuuringute ja tehnoloogia arengu raamprogramm

Euroopa Liidu 6. raamprogramm (6RP) hõlmab teadus-, arendus- ja innovatsioonitegevusi Euroopa Liidu tasandil. Selle 17,5 miljardi euro suurune eelarve aastateks 2002-2006 moodustab ligikaudu 4-5% Euroopa Liidu liikmesriikide teaduse ja tehnoloogilise arendustegevuse alastest kulutustest kokku.

6RP põhieesmärk on aidata Euroopa killustunud teadusmaastiku parema integreerimise ja koordineerimisega kaasa Euroopa Teadusruumi kujundamisele. Samal ajal on tegevus suunatud Euroopa majanduse konkurentsivõime tõstmisele, ühiskonna põhiküsimuste lahendamisele ning muude EL poliitikate sõnastamise ja elluviimise toetamisele.

6. raamprogrammi seitse prioriteetset valdkonda on:

- infoühiskonna tehnoloogiaid (*information society technologies*) – 29%,
- eluteadused, tervishoiule suunatud genoomikateadus ja biotehnoloogia (*life sciences, genomics and biotechnology for health*) – 18%,
- säästev areng, globaalsed muutused ja ökosüsteemid (keskkond, energia, transport), (*sustainable development, global change and ecosystems*) – 17%,
- nanotehnoloogiaid ja -teadused, teadmispõhised funktsionaalsed materjalid, uued tootmisprotsessid ja seadmed (*nanotechnologies and -sciences, knowledge-based multifunctional materials and new production processes and devices*) – 9%,
- aeronautika ja kosmoseuuringud (*aeronautics and space*) – 9%,
- toidu ohutus ja kvaliteet (*food safety and health risks*) – 5%,
- kodanikud ja haldussuutlikkus teadmispõhises ühiskonnas (*citizens and governance in a knowledge-based society*) – 2%.

2.1. Milliseid võimalusi pakub 6. raamprogramm Eesti ettevõtte jaoks?

Keskmise Eesti ettevõtte jaoks on 6. raamprogrammi tähendus ja sisu suhteliselt kauged. Seda eeskätt seetõttu, et raamprogrammi näol on tegemist Euroopa Liidu teadus- ja arendustegevuse (TTA) programmiga, mille eesmärgiks on toetada innovaatilist ettevõtlust läbi sihtotstarbelise rahastamise. Neid ettevõtteid aga, kes klassifitseeruksid raamprogrammi sihtrühmana, on Eestis napilt. Eeskätt majanduse üleminekufaasi eripäradest tingitud konkurentsistrateegiate tõttu, kus enamik ettevõtetest ei loo ise uut tehnoloogiat, vaid kasutab olemasolevat.

Samas on raamprogrammi maht ca 17,5 miljardit eurot, millele võivad konkureerida kõik Euroopa Liidu liikmesriikide ja kandidaatriikide organisatsioonid võrdsetel alustel. Seega, ühest küljest väikeettevõtja jaoks natukene elukauge, teisalt aga väga atraktiivne rahvusvaheliste kontaktide ja rahastuse saamise allikas.

6. raamprogramm võiks olla sobiv vahend Eesti ettevõtte jaoks juhul, kui kehtib vähemalt üks all olevatest väidetest: ettevõtte on avatud ideedele ja uudsetele lähenemistele ning kasutab oma tegevuses tehnoloogiat; ettevõtte omab kõrgetasemel oskusteavet; ettevõtte otsib rahvusvahelisi kontakte, eeskätt arendustegevuse valdkonnas; ettevõtte opereerib kiirelt arenevas tehnoloogiaküllases sektoris, nt IT, biotehnoloogia, elektroonika, keskkonnatehnoloogia jne.

6. raamprogrammi eelised ja võimalused:

- teadvustada peamisi arenguvõimalusi - Euroopa ettevõtted on aastaid pidanud mõtlema sellele, kuidas pakkuda oma klientidele odava hinna asemel kõrget väärtust. Sestap on neil väljakujunenud pikemaajalised konkurentsistrateegiad, mida nad üritavad ellu viia läbi 6. Raamprogrammi poolt pakutavate võimaluste;
- teadvustada alternatiivseid arenguvõimalusi - läbimurdelised lahendused küpsete tehnoloogiatega sektorites tulevad enamasti teistest sektoritest (näiteks IT või biotehnoloogia). Osalemine infotehnoloogia projektis n-ö lõpptarbija rollis, võimaldab omandada kasutamisoigused lahendusele, mis pakuvad läbimurret traditsioonilises sektoris (toiduainetööstus, metsandus, masinaehitus, rõivatööstus vms) ja tagavad väärtusel põhineva konkurentsieelise;
- kasutada ära partnerite poolt teadmistesse ja tehnoloogiasse tehtud investeeringud - Eestis napib tihti teadmisi ja oskusi sügavamaks arendustegevuseks, sest nende loomine nõuab investeeringuid, mida siin ei ole jõutud teha. Osalemine rahvusvahelises projektis võimaldab kasu lõigata Euroopas teadlastesse ja teadmistesse tehtud investeeringutest;
- rahastada kulukat algteadmiste omandamist - rahvusvahelises projektis osalemine õpetab hindama arendustegevuseks vajaliku aja ning rahaliste ressursside hulka. Lisaks võimaldab välismaiste uuendusmeelsete ettevõtetega koos töötamine õppida neilt ja nende peal, kuidas väärtuspõhist pakkumist teha ja kui kaua kulub aega 'ideest turuni' jõudmiseks;
- riskide maandamise võimaluste avardamist - projektis osalemine õpetab, kuidas tuleks projekti kirjutada. Kuigi programmid ja fondid erinevad, saab üldisi teadmisi kasutada ka teistest allikatest arendustegevuseks raha taotlemiseks kas siis samade või uute partneritega. Lisaks loob projektis osalemine usalduskrediiti, mida saab kasutada partnerite leidmisel igasuguse koostöö jaoks.

Kokkuvõttes on 6. raamprogrammi keeruka struktuuri ja terminite taha peidetud võimalus lahendada Eesti ettevõtete jaoks eluliselt olulisi probleeme ning tagada, et senine edu jätkuks ka tulevikus. Osade probleemide lahendamiseks ei pea isegi projektides osalema, vaid piisab vabalt saada oleva info jälgimisest.

Täpsemat infot 6. raamprogrammi ja selle võimaluste kohta saab Sihtasutusest Archimedes, mis on 6RPI ametlik kontaktpunkt Eestis: <http://www.irc.ee/>

Vaata lisaks ka EL 6. raamprogrammi veebilehte: <http://www.cordis.lu/guidance/services.htm>

EL 6. raamprogrammi eesti keelne juhend:

http://www.irc.ee/koolituskalender/Materjalid/EPSS_juhend_eestikeelne.pdf

EL 6. raamprogrammi avatud konkursside detailsema info leiab aadressilt:

http://fp6.cordis.lu/fp6/calls_open.cfm

2.2. Instrumendid

Erinevaid projektitüüpe ja tegevusi 6RP elluviimiseks nimetatakse instrumentideks. On mitmeid erinevaid instrumente mitmepartneriliste tegevuste jaoks, üksikteadlastele ja teadusasutustele suunatud mobiilsusskeemid, erinevat tüüpi VKE (väikese ja keskmise suurusega ettevõtetele) projektid, toetus suuremastaabilise teadustegevuse infrastruktuuri kasutamiseks ja arendamiseks jms.

UUED INSTRUMENDID

Uued instrumendid on ellu kutsutud Euroopa Teadusruumi kontseptsiooni täideviimiseks, samuti kannavad nad Euroopa teaduse jaoks struktureerivat ja integreerivat rolli.

- **Integreeritud projektid IP (*Integrated Project*)**

Mitme partneriga projektid eesmärgile suunatud teadustegevuse toetamiseks, mille esmane üleantav tulemus on uute toodete, protsesside, teenuste jms tundmine. Integreeritud projektid peaksid tooma kokku ressursside kriitilise massi ambitsioonikate sihtide saavutamiseks kas Euroopa konkurentsivõime suurendamiseks või ühiskonna oluliste vajaduste rahuldamiseks.

- **Tippkeskuste võrgustikud NoE (*Network of Excellence*)**

Tippkeskuste võrgustikud on mitme partneriga projektid tipposkuste tugevdamiseks konkreetsel uurimisteemal, ühendades võrgustikuks sellel teemal maailmas jõu saavutamiseks vajaliku ressursside ja ekspertteadmiste kriitilise massi. Need ekspertteadmised ühendatakse võrgustikuks ümber ühise tegevusprogrammi, mis on eeskätt suunatud võrgustiku partnerite teadustegevuste üha suuremaks püsivaks integreerimiseks, viies samal ajal ka sellealaseid teadmisi edasi.

- **Artikkel 169 (mitme liikmesriigi ühisprogrammid)**

See instrument nõuab koostööd riikide valitsuste tasemel. Selle eesmärk on integreerida terveid riikide või regioonide programme konkreetsel teemal, viies need ühiselt ellu, nt harmoniseeritud tööpogrammide ja ühtsete, ühiste või koordineeritud projektikonkursside kaudu.

TRADITSIOONILISED INSTRUMENDID

Need instrumendid on sarnased 5. raamprogrammis kasutatutele.

- **Sihtotstarbelised eriprojektid STREP (*Specific Targeted Research Project*)**

Sihtotstarbelised eriprojektid on mitme partneriga teadustegevuse, demonstratsiooni- või innovatsiooniprojektid. Nende eesmärk on toetada piiratuma ulatuse ja ambitsioonikusega teadustegevuse, tehnoloogia arendamise ja demonstratsiooni- või innovatsioonitegevusi väiksemate uurimistegevuse läbiviijate ja kandidaatriikidest pärit osalejate jaoks.

- **Koordineerimistegevused CA (*Co-ordination Actions*)**

Koordineerimistegevused on mõeldud teadus- ja innovatsioonitegevuste võrgustumise ja koordineerimise edendamiseks ja toetamiseks. Nende hulka kuuluvad ühiste või ühtsete algatuste, samuti tegevuste, nt konverentside ja koosolekute korraldamise, uuringute, personalivahetuse, kogemuste vahetamise ja levitamise, ühtsete infosüsteemide ja ekspertrühmade loomise määratlemine, korraldamine ja juhtimine.

- **Eritoetustegevused SSA (*Specific Support Actions*)**

Võivad olla ühe või mitme partneriga tegevused. On mõeldud raamprogrammi elluviimist täiendada ja neid võib kasutada Euroopa Liidu tulevaste teaduspoliitika tegevuste ettevalmistamiseks. Prioriteetsete teemade raames toetatakse eritoetustegevustega näiteks konverentse, seminare, uuringuid ja analüüse, töörühmi ja ekspertgrupe, tegevuse toetamist ja levitamist, teabe- ja sidetegevusi või vajaduse korral nende kombinatsioone.

PROJEKTITÜÜBID VÄIKESE JA KESKMISE SUURUSEGA ETTEVÕTETELE (*SME-specific Projects*)

- **Koostöös elluviidavad uurimisprojektid CRAFT (*Co-operative Research Projects*)**

CRAFT on mitme eri riigi VKE huvides konkreetsete ühiste probleemide lahendamiseks või vajaduste rahuldamiseks.

- **Kollektiivsed uurimisprojektid (*Collective Research*)**

Kollektiivseid projekte teostavad teaduse ja tehnoloogia arengu läbiviijad tööstusettevõtete ühenduste või rühmituste tarbeks sektorites, kus VKE-del on valdav osa.

TEGEVUSED TEADUSTEGEVUSE INFRASTRUKTUURI EDENDAMISEKS

Toetada infrastruktuuriga seotud teenuste integreeritud osutamist Euroopa teadusringkondadele, avaldades pikaajalist integreerivat mõju sellele, kuidas teadustegevuse infrastruktuurid toimivad, arenevad ja üksteist ja oma kasutajaid mõjutavad, seega aidates kaasa Euroopa Teadusruumi kujunemisele.

MARIE CURIE TEGEVUSED

Marie Curie tegevuste eesmärgiks on kaasa aidata rohkearvulise ja dünaamilise inimressursi tekkele Euroopa teadussüsteemis, võttes arvesse teaduse rahvusvahelist olemust. Need tegevused pakuvad mitmesuguseid võimalusi nii teadlastele nende karjääri eri etappidel kui ka teadusasutustele.

Infot täpsemalt: http://fp6.cordis.lu/fp6/call_details.cfm?CALL_ID=154

http://fp6.cordis.lu/fp6/call_details.cfm?CALL_ID=155

http://fp6.cordis.lu/fp6/call_details.cfm?CALL_ID=166

Täpsemat informatsiooni instrumentide kohta:

<http://www.irc.ee/publikatsioonid/031003instrumentsBrochure%20FP6-en.pdf>

Tartu Ülikooli veebileht: <http://www.ut.ee/14521>

3. EL 6. raamprogrammi valdkonnad, milles võiksid osaleda rõiva- ja tekstiilitööstuse ettevõtted

3.1. Infoühiskonna tehnoloogiad IST (*Information Society Technologies*)

Paari viimase aasta jooksul on väga vähe muudatusi toimunud Euroopa rõiva- ja tekstiilitööstuses. Endiselt on jäänud õmblusmasin peamiseks töövahendiks, millega tekstiilmaterjale kokku õmmeldakse. Tööstuse kõrge tööjõumahukus ja sellele vastav madal kapitalikulu asetavad Euroopa Liidu rõivatööstuse võrreldes kolmandate riikidega raskesse olukorda. Et konkurentsipüsida, usub Kõrgetasemeline Grupp (E. Liikanen, P.Lamy, P. Busquin + 25 liiget), et oluline oleks kiiresti teavitada laienenud ELs olemasolevaid kontseptsioone ja tehnoloogiaid järgmistel aladel, nagu mõödurõivaste masstootmine, virtuaaldisain, koostöö hankekanalitega ja tootearenduse koostöö, ning selleks sobiks kõige paremini programm IST Euroopa Liidu 6st teadusuuringute ja tehnoloogia arengu raamprogrammist.

Kasutajasõbralik infoühiskond IST on 6. Raamprogrammi üks prioriteetsetest valdkondadest, mille koguelarve küündib ligemale 3,8 miljardi euron.

IST eesmärk on otsene panus Euroopa teadmispõhise ühiskonna poliitikatesse ja e-Euroopa tegevuskavva; arvutite ja võrkude igapäevakeskkonda integreerimise tehnoloogiate tulevase põlvkonna kesk- ja pikema perioodi; indiviidi keskele kohale seadmine. IST valdkondliku programmi näol on tegemist kodanikukeskse infoühiskonna tekkimist toetava, viie kuni kümne aastase turuperspektiiviga teadus- ja arendustegevuse programmiga, mille roll on maandada innovaatiliste toodete ja teenuste loomisega kaasnevaid riske ning stimuleerida Euroopa arengut prioriteetsetes IT valdkondades.

Selleks soodustatakse rahvusvahelist partnerlust, kogemuste ja oskuste vahetust, piiratud ressursside mobiliseerimist ühtse uurimis- ja arendustegevuse eesmärgi nimel, ning, mis ehk peamine, sobiva suurusega kaasfinantseeringu pakkumist.

IST programmi sihtgrupiks on teadus-arendusmahukad ettevõtted, uurimisinstituudid, ülikoolid ning avaliku sektori institutsioonid, viimaseid nähakse eeskätt tehnoloogia kasutajatena. Programm sobib kõigile nendele organisatsioonidele, kellel on selge tulevikunägemus nendest tehnoloogiatest ning IT rakendustest, mis võiksid kommertseesmärgil turule jõuda ligemale 5 aasta pärast.

Kontakt IST kohta Eestis:

Tarmo Pihl
SA Archimedes
Väike-Turu 8, 51013 Tartu
Telefon: 730 0329
Faks: 730 0336
E-post: tarmop@archimedes.ee

3.2. Nanotehnoloogiad ja -teadused, teadmistepõhised multifunktsionaalsed materjalid, uued tootmisprotsessid ja seadmed NMP (*Nanotechnologies and -sciences, knowledge-based multifunctional Materials and new Production Processes and devices*)

Tekstiilitööstuse ettevõtetele soovitab Kõrgetasemeline Grupp NMP programmi, mis on suunatud muuseas ka tekstiilipõhisele tootmisele ja sellega seotud protsessidele.

NMP eesmärk on panus teadusliku aluse loomiseks Euroopa tootva tööstuse üleviimiseks ressursipõhistelt teadmistepõhistele, keskkonnasõbralikumatele lähenemisviisidele.

NMP programm on 6. Raamprogrammi üks prioriteetsetest valdkondadest, mille kogueelarve küündib ligemale 1,3 miljardi euroni.

NMP tegevusvaldkondadeks on:

- nanotehnoloogiad ja nanoteadused,
- teadmistepõhised multifunktsionaalsed materjalid,
- uued tootmisprotsessid ja seadmed.

Kontakt NMP kohta Eestis:

Hillar Toomiste
SA Archimedes
Väike-Turu 8, 51013 Tartu
Telefon: 730 0320
Faks: 730 0336
E-post: hillar.toomiste@archimedes.ee

3.3. Väikese ja keskmise suurusega ettevõtetele suunatud tegevused (*Specific SME activities*)

Kuna väikese ja keskmise suurusega ettevõtted on domineerivad EL rõiva- ja tekstiilitööstuses, siis oleks just neile järgnev võimalus.

Eesmärk on stimuleerida väike- ja keskmise suurusega ettevõtete (VKE) osalemist 6. Raamprogrammi prioriteetsetes temaatilistes valdkondades läbi tippkeskuste võrgustike (NoE), integreeritud projektide (IP) ja sihtotstarbeliste eriprojektide (STREP) instrumentide kaudu.

Lisaks sellele on 6RP-s VKE-dele mõeldud kaks eriskeemi- koostöös elluviidavad uurimisprojektid CRAFT ja kollektiivsed uurimisprojektid. CRAFT ja kollektiivne uurimisprojekt on eriskeemid, mille kaudu ettevõtted saavad oma piiratud uurimistegevuse ressursi tõttu tellida oma probleemile lahenduse teadusasutustest. Euroopa Komisjon finantseerib teadusasutuste poolt tehtud uurimistegevust ja projekti tulemused jäävad VKE omandusse. Peale projekti finantsilise toetuse on selle peamine eesmärk rahvusvahelisest koostööst kasu saada läbi konkurentsivõime tõstmise Euroopa turul.

Vähemalt 15% 6. Raamprogrammi eelarvest, mis on umbes 1,7 miljardit eurot, on pühendatud VKE-dele osalemiseks seitsmes prioriteetses valdkonnas.

Lisaks sellele on 6. Raamprogrammi eelarvest ette nähtud VKE-dele 430 miljonit eurot kahe eriskeemi jaoks. Kokku moodustab Euroopa Komisjoni VKE-de uurimise ja innovatsiooni toetamine 6RP kaudu aastatel 2002-2006 peaaegu 2,2 miljardit eurot.

Kontakt Eestis:
Argo Luik
Ettevõtlike Arendamise Sihtasutuse
Roosikrantsi 11, 10119 Tallinn
Telefon: 627 9705

Faks: 627 927
E-post: argo.luik@eas.ee

3.4. Teadustegevus ja innovatsioon (*Innovation*)

Teadustegevuse ja innovatsiooni programmi eesmärk on stimuleerida Euroopa ettevõtete innovaatilisust – et nad oleksid aktiivsemad uute tehnoloogiate väljatöötamisel ning edukamad nende kaudu majandusliku kasu teenimises.

- Toetatakse ettevõtetele osutatavate tugiteenuste arengut, mis võimaldavad neil teadustöö tulemusi tulusamalt rakendada;
- Toetatakse tegevusi, mis aitavad kaasa innovatsiooni soodustava regulatiivse keskkonna ning innovatsioonipoliitika arengule.

Nimetatud valdkondades toetatakse järgmisi alategevusi:

- rahvuslike toetuskeemide vaheline koostöö,
- regionaalsete toetusmeetmete koostöö stimuleerimine,
- üleeuroopaliste tehnoloogiasirde teenuste arendamine ja välja töötamine.

Selle programmi eelarveks on 290 miljonit eurot.

Kontakt Eestis:
Egert Valmra
Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse
Roosikrantsi 11, 10119 Tallinn
Telefon: 627 9706
Faks: 627 427
E-post: egert.valmra@eas.ee

4. Läbimurre rõivatehnoloogias?

Täna paeval on Euroopa Liidu (EL-15) töötleva tööstuse toodangus rõiva- ja tekstiiltoodetel märkimisväärne osa. Ligi 177 000 valdkonna ettevõtte netokäive on üle 200 miljardi euro. Tööd antakse üle 2 miljonile töötajale. Pärast laienemist on valdkonna töötajate arv ca 2,7 miljonit.

Viimased aastad on olnud EL rõiva- ja tekstiilitööstusele rasked. See on tingitud eelkõige tootmiskulude ning konkurentsi suurenemisest – rahvusvahelisse tekstiilikaubandusse on tulnud uued märkimisväärsed konkurendid. Odavate rõivaste- ja tekstiiltoodete impordi suurenemine kolmandatest riikidest tõenäoliselt jätkub ning koguseliste impordipiirangute kadumine ATC lepingu lõppemisega 1. jaanuaril 2005 suurendab konkurentsi kindlasti veelgi.

Uute liikmesriikide väljavaadete hindamisel rõhutatakse vajadust allhanketöödelt omatoodete ekspordile ümber orienteeruda.

Peamisteks põhjusteks, miks Euroopa rõiva- ja tekstiilitööstuse konkurentsivõime on hakanud kahanema, on: kõrged tööjõukulud rõivatööstuses, nõrk rõivaste ja tekstiilide jaevõrgustik, väikesed innovaatilised võimalused klientide soovide täitmisel ning piiratud vahendid uuenduste ja investeeringute teostamiseks.

Nende põhjuste tagajärjel jätkub rõivatööstuse liikumine odavamatesse riikidesse väljaspool Euroopat ning ähvardavad massiline töökohtade kadumine ja ettevõtete pankrotid paljudes rõiva- ja tekstiiliekspordist sõltuvates riikides.

Selleks tuleks püüda peatada tööstuslikku migratsiooni väljapoole Euroopat ja võimaldada Euroopa tööstusel toota konkurentsivõimeliste hindadega lõpptoodangut nii Euroopas sees kui väljaspool.

Konkurentsivõimelisema tööstuse saavutamiseks on välja toodud kolm võimalust.

1. Tootmiskulude alandamine:

- kompleksne tootmise ümberkorraldamine, käsitsitöö intensiivistamine (käsitsitöö automatiseerimine, õmblus-, triikimis- ja pakkimistöde kulude vähendamine ning kvaliteedi parandamine),
- toormaterjalide ettevalmistuse parandamine rõivatööstuse tarbeks,

- juhutoodete ja kaubavarude vähendamine laos.

2. Mitteefektiivsete ahelate kõrvaldamine:

- üleliigse tootmisvõimsuse ja varude vähendamine,
- info töötlemisel tulenevate vigade vältimine inimeste poolt,
- logistika toimimise täiustamine.

3. Uue tooteteenuse pakkumine:

- mõõdutoodete turuosa suurendamine,
- toodangu väärtuse suurendamine läbi kvaliteedi (funktsionaalsus ja teenindus enne ja peale müüki),
- teeninduse täiustamine (personaalne nõuanne, müügitugavuse suurendamine, tarbija tagasiside efektiivsem kasutamine),
- kiiremini reageerima hooaja muudatustele ja ka hooaja sees.

Mainitud muudatusi tuleks võtta ette juba täna, et homme püsida konkurentsivõimelisena Euroopa turul.

EURATEXi projekt LEAPFROG

EURATEXi projekt Euroopa Liidu 6. teadusuuringute ja tehnoloogia arengu raamprogrammis on LEAPFROG (*Leadership for European Apparel Production from Research along Original Guidelines*).

Projekti LEAPFROG eesmärgiks on saavutada läbimurre rõivatehnoloogias, et säilitada Euroopa rõiva- ja tekstiilitööstuse konkurentsivõime. Neli aastat kestva projekti eelarveks on kavandatud 20-40 mln eurot. Väljaarendatav tehnoloogia peaks asendama ja/või automatiseerima olemasoleva juurdelõikus- ja õmblussüsteemi koos innovatiivsete rakendustega õmblustööstuse toormaterjali (riide) ettevalmistamisel ja käsitlemisel. Need on kavas ühendada selliste tehnoloogiliste uuendustega nagu mõõdurõivaste masstootmine ja rõivasobivuse virtuaalne määramine.

5. Arendustegevuse ja innovatsiooni toetamine Eestis

Struktuuritoetuse seadus: <https://www.riigiteataja.ee/ert/act.jsp?id=688575>

See seadus sätestab struktuuritoetuse andmise ettevalmistamise ja taotluste menetlemise alused, struktuuritoetuse andmise ja kasutamise seotud subjektide õigused ja kohustused ning riikliku järelevalve korra.

Majandus- ja kommunikatsiooniministri 3. mai 2004. a määrus nr 122: „**Eesti riikliku arengukava Euroopa Liidu struktuurifondide kasutuselevõtuks - ühtne programmdokument aastateks 2004–2006**“ meetme nr 2.3 „**Teadus- ja arendustegevuse ja innovatsiooni edendamine**“ osa „**Spinno programm**“ tingimused: http://www.eas.ee/vfs/1036/Spinno_m%E4%E4rus.doc

Määrus kehtestatakse „Struktuuritoetuse seaduse“ (RT I 2003, 82, 552) § 16 lõike 1 alusel.

„Spinno programmi“ eesmärgiks on suurendada ettevõtlussektori ning teadus- ja arendusasutuste vahelist koostööd, tugevdada teadus- ja arendusasutuste võimet sellises koostöös osaleda ja innovatsiooniprotsessi juhtida.

Programmi spetsiifiliseks eesmärgiks on Eesti teadus- ja arendusasutustes ning rakenduskõrgkoolides:

- soodsa ettevõtluskeskkonna loomine,
- võimekuse arendamine ettevõtete ja ühiskonna vajaduste efektiivsemaks reageerimiseks,
- teadmiste ja teadus- ja arendustulemuste rakendamiseks saadava tulu suurendamine.

„Spinno programm“ <http://www.eas.ee/?id=912>

Lühendite seletusi

CA (*en: co-ordination actions*) – koordineerimistegevused

CR (*en: collective research*) – kollektiivsed uurimisprojektid

CRAFT (*en: co-operative research projects*) – koostöös elluviidavad uurimisprojektid

EURATEX (*en: European Apparel and Textile Organisation*) – Euroopa Rõiva- ja Tekstiililiit
IP (*en: integrated projects*) – integreeritud projektid
IST (*en: information society technologies*) – infoühiskonna tehnoloogiad
NoE (*en: network of excellence*) – tippkeskuste võrgustikud
NMP (*en: nanotechnologies and -sciences, knowledge-based multifunctional materials and new production processes and devices*) – nanotehnoloogiad ja -teadused, teadmistepõhised funktsionaalsed materjalid, uued tootmisprotsessid ja seadmed
RD (*en: research and development*) – teadusliku uurimistöö ja tehnoloogiline arendustegevus TTA
SME (*small and medium size enterprise*) – väikese ja keskmise suurusega ettevõtte VKE
SSA (*en: specific support actions*) – eritoetustegevused
STREP (*en: specific targeted research projects*) – sihtotstarbelised eriprojektid

Kasulikke linke:

Sihtasutus Archimedes <http://www.irc.ee/>
Informatsioon teadusuuringute programmide ja projektide kohta <http://www.cordis.lu>
Üldine informatsioon teadusuuringute kohta <http://europa.eu.int/comm/research>
Üldine informatsioon 6. raamprogrammi kohta <http://europe.eu.int/research/fp6>

Ülevaate koostas:

Anželika Mullaste
Eesti Rõiva- ja Tekstiililiit

Tartu mnt 63, 10115 Tallinn
Tel 611 5567
Faks 611 5568
E-post: info@textile.ee
<http://www.textile.ee>

© Eesti Rõiva- ja Tekstiililiit